

IZ ZAGREBAČKOG FAKULTETA

Dr Stjepan KLAČ, redovni profesor

Na svojoj sjednici od 23. XI 1971. godine. Savjet Geodetskog fakulteta potvrdio je izbor Vijeća fakulteta, kojim se izvanredni profesor Dr Stjepan Klak izabire za redovitog profesora iz predmeta »Gravimetrija« i »Geofizika« na Katedri za Višu geodeziju.

Dr Stjepan Klak rođen je u Zagrebu 17. X 1920. Osnovnu školu i realnu gimnaziju završio je u Zagrebu, a diplomirao je na geodetsko-kulturnotehničkom odjelu Tehničkog fakulteta u Zagrebu 1943. godine s odličnim uspjehom.

Po završetku studija radio je na poslovima komasacija, nove izmjere i nivelmana do 1949. godine, kada prelazi u Geodetsku upravu SR Hrvatske gdje vrši dužnost inspektionog organa. 1951. godine neko je vrijeme i vršilac dužnosti direktora Geozavoda u Zagrebu.

1952. godine izabran je za asistenta na Tehničkom fakultetu u Zagrebu na Katedri za Višu geodeziju i godine 1957. postiže doktorat nauka obranivši disertacioni rad: »Utjecaj privlačnog djelovanja Mjeseca i Sunca na nivelman visoke točnosti«.

1961. godine izabran je za docenta na Geodetskom odjelu AGG fakulteta za predmete: Gravimetrija i geofizika, a 1965 i za izvanrednog profesora za iste predmete na Geodetskom fakultetu u Zagrebu. Dolaskom na fakultet nije prestala njegova stručna aktivnost u geodetskoj praksi, budući ostaje stručni suradnik Geodetske uprave SRH, odnosno od 1965. godine Zavoda za fotogrametriju u Zagrebu, gdje svojim predanim radom i savjetima pridonosi razvoju geodetske struke u nas.

Povezujući svoj način rada na fakultetu uz suradnju na praktičnim radovima, uz različita i opsežna ispitivanja i naučne analize Dr Stjepan Klak je publicirao velik broj stručnih i naučnih radova iz područja niže i više geodezije, te fizikalne geodezije, izvršio je vrlo brojne recenzije stručnih publikacija i knjiga, a sudjelovao je na nekoliko kongresa u zemlji i inozemstvu sa zapaženim stručnim referatima. Iz predmeta koje predaje na fakultetu izdaje skripte i nabavlja osnovne instrumente i pribor i time, ne samo što provodi modernizaciju nastave već i postavlja temelji budućeg laboratorija za naučna ispitivanja na području geofizike i gravimetrije.

Iako je na ovom mjestu nemoguće dati makar i kraći prikaz naučne i stručne djelatnosti Dr Stjepana Klaka, ipak nemože se izbjeći, a da se ovom zgodom bar ne citira nekoliko značajnijih radova:

»Prilog proučavanju sekularnih pomaka Zemljine kore pomoću geometrijskog nivelmana (Geodetski list, 1—4/54).

»Određivanje visinskih razlika između mareografa na našoj obali« (Godišnjak Hidrografskog instituta JRM, 1956/57).

»Indirektno određivanje pravca poligonometrijskom metodom« (Geod. list 10—12/58).

»Tablice lunosolarnih korekcija u nivelmanu visoke točnosti« (Savezna geodetska uprava, 1960.)

»Formule za računanje utjecaja visine stajališta na mjerene vrijednosti ubrzanja sile teže« (Geod. list, 10—12/61).

»Prilog proučavanju pomaka Jadranske obale pomoću geometrijskog nivelmana« (Geod. list 4—6/64).

»Dijagram za određivanje utjecaja sile teže na podatke dobivene magnetiskim vagama« (Geod. list 10—12/64).

»Visinski pomaci brane HE Peruča (Referat na Internacionalnom kolokviju za opažanje brana u Dresdenu, 1965).

»Barometarsko određivanje visina« (Zbornik radova Geodetskog fakulteta u Zagrebu, 1967.).

»Stabilizacija repera cijevima« (Geod. list 1—3/71).

Uz bogatu stručnu praksu na različitim i složenim geodetskim zadacima kojima je i rukovodio, Dr Stjepan Klak je ujedno i vrlo aktivan društveni radnik. Bio je tajnik i predsjednik Društva geodetskih inženjera i geometara SRH, član Centralnog odbora ITS, kao i predsjednik niza komisija. Bio je član

SJEDNICA KOMISIJE 7 FIG-e U NR BUGARSKOJ

U NR Bugarskoj održana je u vremenu od 12. do 16. lipnja 1972. godine redovna sjednica Komisije FIG-e za katastar i uređenje zemljišta. Sjednici su prisustvovali, pored domaćina, predstavnici 12 zemalja iz Evrope i Azije. Na dnevnom redu nalazila su se pitanja uspostave i korištenja modernog katastra zemljišta, te uređenja zemljišta—naročito u pogledu uređenja i zaštite prirodne sredine. Uvodna izlaganja o ovoj problematici podnijeli su: G. R. Solari iz Švicarske, zatim g. J. Henssen iz Holandije i g. J. Gastaldi iz Francuske. Od domaćina referate su podnijeli: Prof. P. Vučkov o katastru zemljišta u NR Bugarskoj, zatim ing. Petrov o uređenju zemljišta poljoprivrednih socijalističkih gospodarstava u NR Bugarskoj i ing. Cvetkov o geodetskim radovima kao osnovi za izradu katastra zemljišta i uređenja zemljišta u NR Bugarskoj.

Iz ankete koju je proveo g. Solari u više zemalja, kao i iz njegovog izlaganja te izlaganja g. Henssena, kao i diskusije koja je nakon toga vođena, može se zaključiti da je danas sve veći broj zemalja, bez obzira na stupanj razvoja i druge okolnosti, zainteresiran za uspostavu takvog katastra zem-

Odbora za redakciju geodetskog lista, a zatim njegov tehnički urednik od 1953. godine.

Dr Stjepan Klak ističe se posebno u svom radu na fakultetu, gdje djeluje već 20. godina i vrši niz odgovornih funkcija, kao npr. starješina Geodetskog odjela bivšeg AGG Fakulteta, predsjednik Savjeta Geodetskog fakulteta starješina postdiplomskog studija na Geodetskom fakultetu itd. Posebno se mora istaknuti njegovo nesebično zalaganje za uvođenje i organizaciju postdiplomskog studija pri čemu je uveliko zadužio Geodetski fakultet i struku.

Dr Stjepan Klak je svojim predanim radom uzorao u našoj struci duboku brazdu na plodnoj njivi. Želimo da i u najvišem nastavnom zvanju nastavi još dugi niz godina svojom plodnom pedagoškom i naučnom djelatnošću.

D. B.

ljišta koji će biti osnova za prikaz i integraciju bitnih podataka o prostoru, prije svega za planiranja na raznim područjima. Dakle, katastar koji će se moći na taj način koristiti za mnogobrojne ciljeve. Interesantan je bio referat Prof. Vučkova o katastru zemljišta u NR Bugarskoj. Naime, u NR Bugarskoj svo obradivo i drugo zemljište van naselja nalazi se u rukama državnih i kooperativnih gospodarstava ujedinjenih u velike agroindustrijske komplekse. Katastar zemljišta izrađen je na bazi izmjere, a katastarski operat čine za zemljište van naselja planovi u mjerilu 1:5000 i 1:10.000, kao i druga dokumentacija. Katastar zemljišta podloga je za bilo koje zahvate na zemljištu. Za naseljena mjesta katastarski operat čine planovi mjerila 1:500 (za gradove) i 1:1000 (za sela), kao i odgovarajuća pisana dokumentacija. Glavna je primjena ovih planova u izradi regulacionih i nivelacionih planova naselja.

Sto se tiče uređenja zemljišta kao načina i mogućnosti za zaštitu i uređenje prirodne sredine u većini je izraženo pozitivno mišljenje. S druge strane čula su se ponešto različita mišljenja, barem kada se radi o određ-

nim područjima. Naveden je primjer SR Njemačke, u kojoj je zakonom zaštićeno uređivanje izvjesnih područja upravo u cilju očuvanja prirodne sredine.

Ing. Petrov u svom referatu dao prikaz radova na uređenju zemljišta u NRB. Prema njegovim riječima uređenje zemljišta socijalističkih poljoprivrednih gospodarstava našlo je u NRB široku primjenu. Radove inicira i financira država. Za vrijeme raznih etapa transformacije poljoprivredne ekonomije u NRB, uređenje zemljišta imalo je odgovarajući sadržaj. Tako, u procesu razvoja kooperativnih odnosa u poljoprivredi, uređenje zemljišta izražavalo se u grupiranju zemljišta pojedinih vlasnika, zatim određivanju novih dimenzija i granica korištenja zemljišta od strane pojedinih korisnika, te organizacije njihovog teritorija, kako bi se proizvodni procesi mogli normalno odvijati. Nakon toga uređenje dobiva snažnu ekonomsku notu i ono se razvija u snažnu disciplinu koja koja pridonosi efikasnoj naučnoj organizaciji proizvodnje poljoprivrednih socijalističkih gospodarstava. Prema riječima ing. Petrova postoji temeljna razlika između klasične komasacije zemljišta i uređenja zemljišta na način

kako se to danas radi u NRB. Ono obuhvaća kompleksnu organizaciju teritorija, kao jedan od osnovnih elemenata u organizaciji poljoprivredne proizvodnje. Projektiranje uređenja zemljišta vrše specijalizirane službe kod OKRUŽNIH SAVJETA — »AGROPROJEKTI«, u čijem sastavu djeluju stručnjaci raznih specijalnosti. Danas se u NRB formiraju i specijalisti za radove na uređenju zemljišta. Studenti koji završe ovu specijalnost stižu naziv inženjera za uređenje zemljišta (inženjeriagrostroitelji).

Za vrijeme boravka u NRB Komisija je posjetila Gratsku katastarsku službu u Sofiji, te »AGROPROJEKT« kod Okružnog Savjeta Sofije, gdje su ju domaćini upoznali sa radom ovih službi. Također je učinjen posjet Agroindustrijskom kompleksu (kombinatu) u Plevanu i »AGROPROJEKTU« oko Okružnog Savjeta V. Trnove.

U neslužbenom dijelu učesnici sjednice imalisu priliku da se upoznaju sa razvojem i historijskim znamenitostima glavnog grada NRB, kao i drugih mjesta kroz koje su prolazili počašćeni izuzetnom gostoljubivošću domaćina.

Slijedeća sjednica ove Komisije održava se u Turskoj 1973. godine.

Ing. Vlado Mačković

DRUGA KONFERENCIJA UN ZA STANDARDIZACIJU GEOGRAFSKIH NAZIVA

Pod ovim nazivom zasjedala je Konferencija Ujedinjenih naroda za standardizaciju geografskih naziva od 10. do 31. V 1972. u Londonu.

Kao što je donekle poznato, u Ekonomskom odjeljenju Ujedinjenih naroda postoji sekcija za kartografiju, koja vodi brigu o važnijim pitanjima u vezi s izradom karata na međunarodnom nivou.

U svim nastojanjima ove Sekcije učestvuju sve članice Ujedinjenih naroda. Od država koje nisu članice Ujedinjenih nacija u radu ove Sekcije učestvuje Savezna republika Njemačka.

Na ovoj Konferenciji, kao delegat naše Zemlje, učestvovao je potpisani, koji je podnio dva referata iz kojih su proizašla dva projekta rezolucija, koje su u toku rada usvojene.

Sadržaj rada ove Konferencije, koji se neprekidno odvija u Sekciji za kartografiju Ujedinjenih nacija preko Grupe eksperata, je sređivanje i koršćenje geografskih naziva i termina najprije na nacionalnom, a zatim na internacionalnom nivou.

Iako na prvi pogled izgleda da problem nije od tolike stručne i naučne važnosti, da je potrebno da posebna grupa u Ujedinjenim nacijama stalno na njemu radi, već letimičnim upoređenjem atlasa raznih izdanja, i u jednoj državi, a pogotovo u izdanjima raznih država, jezika i pisama, dolazimo do saznanja da je međunarodna suradnja u rješanju ovoga problema više nego potrebna i poželjna.

Učestvujući u međunarodnoj suradnji stiže se dragocjeno naučno isku-

stvo i dolazi se do potrebe da se sredem podaci na nacionalnom planu predaju na upotrebu ostalim narodima, odnosno njihovim stručnim i naučnim ustanovama i organizacijama.

Najveći dio ovog problema sadržan je u jednoj operaciji koju mi u kartografiji nazivamo transkripcijom, to je, kao što je poznato, način pisanja geografskih naziva raznih jezika i pisama u nekom drugom jeziku ili pismu.

Nije teško zaključiti da se tu ponajprije pojavljuje pitanje pisma geografskih naziva onih područja gdje se javljaju druga pisma (kinesko, arapsko, grčko itd.), a zatim pitanje izvora napisanih naziva.

Poseban je problem prihvatanja zajedničkog geografskog naziva za iste objekte ili dijelove Zemljine površine, koji u raznim jezicima imaju razne nazive.

Et o, to bi bili osnovni zadaci standardizacije geografskih naziva.

Nužno je napomenuti da je ovo prvi put da naša zemlja učestvuje na ovakvim skupovima; prva ovakva konferencija održana je 1967. godine, pa je razumljivo da mi za ostalim učesnicima kasnimo pet godina i to samo u upoređenju onoga što je urađeno na tom području, dok u onome što je stvarno urađeno, još smo u nezavidnijem položaju.

Možda je najveća korist od našeg učesća na ovoj Konferenciji da smo došli do ovog saznanja i da pokušamo da izmjenimo sadašnje stanje.

U tom nastojanju, pisac ovih redaka podnijet će opširan pismeni izveštaj svim ustanovama i organima, čiji bi rad na ovom području trebalo usmjeriti, organizirati i objelodaniti u nacionalnim i internacionalnim krugovima.

Što se tiče same Konferencije ona je radila pod materijalnim obezbeđenjem Ujedinjenih nacija, a delegati su bili opunomoćeni predstavnici Zemalja članica Ujedinjenih nacija. U radu Konferencije uzele su učešće sve Zemlje osim N.R. Kine i Zaira.

Konferencija je radila u pet komisija, a svečani dio Konferencije i zaključci bili su predmet plenarnih za-

sjedanja (u svemu sedam). Rad između Prve i Druge konferencije (od 1967. do 1972. godine) koordinirala je grupa eksperata, koja je na ovoj Konferenciji u Londonu poprimila stalan karakter i radit će pod nazivom »Grupa eksperata Ujedinjenih nacija za standardizaciju geografskih naziva«.

Grupu eksperata čine predstavnici od 14 regiona na koliko su podijeljene države članice Ujedinjenih nacija. Jugoslavija, prema svojem geografskom položaju, nalazi se u VII regionu, koji nosi naziv »Istočna, Centralna i Jugoslovena Evropa«.

Predstavnik ovog regiona u Grupi eksperata Ujedinjenih nacija do sljedeće konferencije je delegat Mađarske.

Potrebno je napomenuti da je ovoj Konferenciji prethodio sastanak grupe stručnjaka pripadnika 7. i 8. regiona u Pragu u istopadu 1971. godine. Sovjetski savez, sam za sebe, čini osmi region, čiji je predstavnik profesor Komkov, koji je ujedno član Grupe eksperata Ujedinjenih nacija za standardizaciju geografskih naziva, prisustvovao je također sastanku u Pragu. Prisustvo profesora Komkova, odnosno zajedničko zasjedanje 7. i 8. regiona, bilo je vrlo korisno, jer predstavnik 7. regiona-delegat Čehoslovačke nije prisustvovao na nijednom sastanku Grupe eksperata Ujedinjenih nacija, pa je ovaj zajednički sastanak omogućio uspješne pripreme za ovu Konferenciju u Londonu.

Sastanku u Pragu prisustvovali su iz Jugoslavije prof. dr Ljubinko Sretenović, dipl. ing. iz Beograda Sonja Perić i potpisani pisac ovih redaka.

Konferencija u Londonu je obilovala zvaničnim prijemima, koji su održavani poslije radnog vremena, a od stručnih ustanova učesnici su posjetili Ordnance Survey u Southamptonu, čija organizacija i rad ostavlja snažan utisak na posjetioce. Dovoljno je reći da je u ovoj ustanovi zaposleno oko 4000 stručnjaka.

Ovaj kratki izveštaj treba samo da vremenski registrira ovaj međunarodni stručno-naučni skup, a stručni prikaz rada i zaključaka bit će predmet posebnog izveštaja i rada. *Borčić*